Megáll az idő
Krúdy Gyula: Szindbád
A foglalkozás időtartama: 90 perc
Foglalkozás a Krúdy Gyula: Szindbád című kisfilmhez

A kisfilm a „Szindbád hangulatát” megmutatva dolgozza fel Fáni történetét. Az ő sorsának ábrázolása segít minket abban, hogy belegondolhassunk, milyen illúziók, torzítások tarkítják életünk alakulását. A drámaóra ennek értelmezését készíti elő és görgeti tovább, mindezt úgy, hogy a diákok saját performatív alkotást hoznak létre és ez által is formálhatják benyomásaikat.

Célcsoport	11–12. évfolyam
Időkeret	90 perc (kisebb csoport esetén 45 perc is lehet)
Drámás fókusz	Az illúziók hogyan jelennek meg az életünkben? Mik a szerepük? Milyen szűrőkön és torzításokon keresztül érzékeljük a világot?
Téma és tanulási terület	Önismeret, kreatív alkotás fejlesztése
Főbb kompetenciák	Önkifejezés és gondolkodás kompetenciái
TUDÁS (Mit emelünk ki a műből?)	**Tudás:** A diákok ismerik a mű jellegzetes hangulatát, a kisfilm segít ennek elképzelésében. „A Szindbád-novellák közös jellemzője, hogy alig van cselekményük, s a főhős mellett a többi alak kidolgozatlan, épp csak felvázolt figura marad. Az elbeszélő nézőpontja lényegében azonos a főhősével, épp ezért a külvilág tárgyai, jellemei csak az ő szűrőjén keresztül jelennek meg az olvasó számára.” (https://nat2012.nkp.hu/tankonyv/irodalom_11/lecke_04_008/)
KÉPESSÉG (Milyen változást szeretnénk eredményezni?)	**Képesség:** Képes arról véleményt megfogalmazni, hogy mit gondol az illúziók szerepéről az életben. Képes az elvont feldolgozásra.
ATTITŰD (Milyen viszonyt hozunk létre a művel?)	**Attitűd:** Fontosnak gondolja, hogy milyen illúziószerű tényezők vannak jelen az életében, amik kihatnak a mindennapjaira.
Gyakorlatok összefoglaló ismertetése – módszertan – élmény	séta instrukciókkal, mindmap, megfigyelés, performansz, jelenetalkotás, fotókészítés
Eszközigény	Krúdy Gyula novellarészlete kinyomtatva

A film alapjául szolgáló irodalmi műhöz való viszony jele: ß	Konvenciók típusa jele: ¤	Fejleszteni kívánt kompetenciaterület jele: #
● 5-legközelebbi ● 1-legtávolabbi	● szóbeli (SZ) ● írásos (Í) ● vizuális (V) ● performatív (P)	● digitális (D) ● személyes és társas (SZT) ● önkifejezés (Ö) ● munkavállalói (M) ● tanulás (T) ● kommunikációs (K) ● gondolkodás (G)
További jelmagyarázat az óravázlatokhoz: ● Az oktatók ***dőlt betűvel*** olvashatják az egyes foglalkozáselemek célját. ● A tanári narrációkat **„IDÉZŐJELBE TETT SZÖVEGRÉSZEK”** jelölik.		

1.Önismereti séta instrukciókkal 10 perc

ß: 1
¤: P
#: Ö

A cél a fókusz megteremtése, téma előkészítése

„A foglalkozás alatt szükségünk lesz a kreativitásunkra, ezért kezdésképpen kérlek, hangolódjunk rá közösen a témára. Ehhez álljatok fel, és kezdjetek átlagos tempóban össze-vissza sétálni úgy, hogy némán maradtok és nem érintkeztek egymással. Ha ez megvan, mondani fogok instrukciókat, feladatokat, amik mentén folytatnotok kell a sétát:

- Sétáljatok úgy, hogy kifejezzétek vele, hogyan vagytok most!
- Sétáljatok úgy, mint az az állat, amihez a legjobban hasonlítotok!
- Sétáljatok úgy, mintha vidéki emberek lennétek és először volnátok a fővárosban!
- Sétáljatok úgy, mintha öreg/fiatal lennél; vidéki/városi lennél; félénk lennél; büszke lennél arra, akivel sétálsz!
- Sétáljatok úgy, mintha pusztán egy érzést akarnátok megjeleníteni: boldogság, harag, undor, félelem, bánat, felszabadultság!”

2. Mindmap – illúzió 10 perc

ß: 4
¤: Í
#: T

A feladat gondolatok gyűjtése az illúzió témakörében, ami előkészíti a közös alkotást és közös értelmezést teremt.

Mindmapet, azaz gondolattérképet készítünk az ILLÚZIÓ témájára: felírjuk azokat a kifejezéseket, amiket bedob valaki a témára. Amik összekapcsolódnak, azokat összekötjük és így kirajzolódik egyfajta értelmezési logika, ami mentén gondolkodunk épp a témáról.

„Gondolkodtatok már azon, hogy szerintetek mit jelent az a szó, hogy illúzió? Dobáljátok be, hogy mire asszociáltok e kifejezés kapcsán. Csináljunk ezekből a gondolatokból egy mindmapet. A táblára vagy a nagy papírra mindent lejegyzünk, ami eszetekbe jut, majd összekapcsoljuk azokat a szavakat, amik erősebben összefüggenek. Így a gondolatainkból kialakul egy térképszerű ábra. Az illúziónak, mint mindennek, léteznek jó és rossz formái, ti erről mit gondoltok?”

Először hagyjuk, hogy ők hozzanak kifejezéseket, majd bedobhatunk mi is szavakat, ha azok nem kerülnek elő, de mi fontosnak tartjuk a későbbiekre nézve. Ezekre akár rá is vezethetjük őket. Javasolt fontosabb kifejezések: félreértés, emlékezés, nosztalgia, álom, múlt-jelen-jövő, idő, időtlenség, idő múlása, alkohol, tudatmódosítás, szerelem, érzelmek stb.

4. Idő múlásának szimbólumai 10 perc

ß: 3
¤: P
#: Ö

A cél, hogy közelítsük a valósághoz az illúzió témájának értelmezését.

„Keress egy tárgyat két perc alatt a teremben, ami számodra kifejezi az idő múlását, de nem óra. Átvitt, szimbolikus módon bármi más is kifejezheti az időt. Keress valamit, amibe bele tudod látni ezt a szempontot.”

Mi magunk is mondhatunk egy-egy segítő példát, pl. kopott szekrénysarok, amin látszik az idő múlása. Ez a feladat rugalmasan kezelhető, máshova is illeszthető, akár a következő feladat részeként is használhatjuk.

5. Performansz készítése 10 perc

ß: 3
¤: P
#: Ö

A feladat saját „illúzió” készítése

„Most közösen fogunk IDŐ-illúziót alkotni. A saját és körülöttünk lévő kifejezési eszközökkel létrehozunk egy hatást, amit kifejezi valahogyan az IDŐ tényezőjét. Gondoljatok arra például, amikor a színházban a színészek kifejeznek hasonló dolgokat a színpadon, és ezzel érzékeltetnek a nézők számára gondolatokat, érzéseket. Használjuk a gondolattérképünket és keressük meg azt a gondolatot, tényezőt, amit ki szeretnénk fejezni. Az idő mely szempontja érdekel minket a legjobban? Ilyen szempont volt az idő múlása, de lehet más is. Ha kell, meg is szavazhatjuk, ha több ötletetek van. *(kiválasztjuk)* Hoztam is egy dalt, amely a *Megáll az idő* címet viseli, ezt szeretném, ha valahogy használnánk benne. A többit ti találjátok ki. Használjuk azokat a tárgyakat vagy a hely részleteit is, amiket az előbb kiválasztottatok! Megmutatom a zenét és közben csukjátok be a szemeteket (aki nem szeretné, az nézze csak a cipője orrát!) és gondolkodjatok, hogy szerintetek milyen dolgokkal lehet kifejezni az időt. Ezek lehetnek hangok, mozdulatok, jelképek, fények stb. *(meghallgatjuk)* Most pedig kezdjünk bele az alkotásba, találjuk ki, milyen kifejezőeszközökkel fogjuk ábrázolni zenével és más dolgokkal (mozgás/tánc/ének/beszéd/szöveg/fények/hangok/szoborkép/jelenet stb.) az időt!”

Javasolt zene: https://www.youtube.com/watch?v=bz-_N9mQFiE
(Pogány Induló: *Megáll Az Idő*)

Segítő kérdések:

- Legyenek még benne hangok?
- Milyen mozdulatok jelképezhetik az időt?
- Milyen tényezőjét szeretnénk ábrázolni az időnek? (pl. idő múlása, időtlenség, múlt-jelen-jövő, felgyorsult világ stb.)
- Milyen fényeket használjuk hozzá?
- Kellenek valamilyen szobrok, képek stb.?

(Megjegyzés: Ha nyitott rá a csapat, a végén meg lehet beszélni velük a performansz műfajának jellemzőit is.)

AJÁNLOTT SZÜNET HELYE, HA SZÜKSÉGES

6. „Illúziók" megfigyelése 10 perc

ß: 4
¤: P
#: G

A cél a figyelemfelkeltés és a mélyebb értelmezés

„A következőkben torzítva fogok mutatni nektek filmrészleteket. Utána megbeszéljük, kinek milyen élmény volt, melyik volt a kedvence, melyik volt a legérdekesebb vagy legfurcsább."

Példák:

- „Fogjátok be a fületeket, és úgy mutatok egy videórészletet."
- „Most fogjátok be a szemeteket, és úgy mutatom meg a videórészletet."
- „Most lenémítom a filmet és egy teljesen más zenét teszek alá."

7. Filmvetítés 15 perc

ß: 5
¤: V
#: G

A cél az eddigiek során tapasztaltak összekapcsolása.

Levetítjük a filmet.

„Most megnézzük a filmet eredeti formában is, ami Krúdy Gyula *Szindbád* című novellasorozatához kapcsolódik. Nézzük meg a filmet, és figyeljétek meg, hogyan jelenik meg benne az illúzió!"

Segítő kérdések:

- Milyen illúziók jelentek meg Fáni szemszögéből?
- Milyen illúziók jelentek meg Szindbád szemszögéből?
- Mi történt a végén Fánival? Miért tette azt, amit tett?
- Mi az a dolog, ami idáig vezethette Fánit?
- Az illúzióknak milyen szerepe volt ebben?
- Mit tehetünk, ha látjuk, hogy valakin „eluralkodnak az illúziók”?
- Mit tehetünk, ha úgy érezzük, hogy rajtunk „eluralkodtak az illúziók”?
- Mit jelent egyáltalán, hogy „eluralkodnak az illúziók”? Miről lehet felismerni?

8. Novellák feldolgozása 10 perc

ß: 5
¤: P
#: SZT

A cél az önálló alkotás ösztönzése.

Csoportokra osztjuk a csapatot és szabad alkotásra ösztönözzük őket. Ha úgy érezzük, felváltva segítsünk inspirációkkal a csapatoknak.

„Most, hogy már sokat beszélgettünk a témáról és betekintést is kaptatok a mű hangulatába, hoztam nektek egy novellarészletet, amit a kisfilm forgatókönyvírója is használt. Alakuljunk kisebb csapatokra és olvassátok el ezt a részletet!
A feladat az, hogy a novellarészletet keltsétek életre: rátok bízom, hogy milyen stílusban, milyen módon. Lehet szöveggel, szöveg nélkül, mozdulatokkal, szobrokkal vagy azok nélkül stb. Keressetek egy kulcsmondatot vagy egy motívumot az idézetből, ha az könnyebbé teszi.”

Részlet: „Minden embernek van valami titka, amelyről sohasem beszél életében. Régen elmúlt dolgok, szégyenek, kalandok, szívfájások és lelki pofonok. Az volna a legérdekesebb olvasmány, amelyet a halálos ágyán mondana el valaki őszintén, igazán: a titokról, amelyről az életen át hallgatott.” (részlet *Szindbád titka* című novellából)

9. Reflexiós képek 10 perc

ß: 2
¤: V
#: Ö

A feladat a téma lezárásaképpen illusztrációk készítése.

Olyan képeket készítünk, amelyek illúziókeltő hatást gyakorolnak, majd időnk függvényében ezeket megmutatjuk egymásnak és beszélgetünk róluk.

„Végül most újra berakom a zenét, miközben kérlek vegyétek elő a telefonotokat. Járjatok körbe a terembe és keressetek egy olyan részletet, amit érdekesnek találtok és mint „illúzió” tudjátok értelmezni, ha lefotózzátok. Pl. egy félreértelmezhető szög, egy álomszerű fény, egy nosztalgikus

filter miatt. Ezeket ha elkészítettétek, akkor minden telefont az asztalra helyezünk úgy, hogy csak a képek látszódjanak és mint egy kiállítást, egyben is értelmezzük, egy nagy illúzióként.”

9. Befejezetlen mondat 5 perc

ß: 2
¤: SZ
#: Ö

Reflektálás a témára.

Mindenki egy mondatban összegezheti a gondolatait.

„Körbeadunk egy cetlit, rajta egy mondat kezdetét. Mindenki úgy fejezze be, ahogy az számára igaz és kerek. Bármilyen részletre lehet utalni a mai beszélgetésből, új szempontot is be lehet emelni, mondhattok hasonlót is. Ha szeretnétek, használjátok a gondolattérképet segítségképpen. Kérem, mindenkinek így induljon a mondata: Szerintem az illúzió…

Bármikor, bárki járhat úgy, hogy egy életszakaszában túl sok illúzió veszi körül és nehéz időszakot él meg ilyenkor. Sose feledjétek, hogy segítséget mindig szabad kérni, ha ilyen helyzetbe kerülsz, és érdemes róla beszélni valakivel, akiben megbízol.”

Legutolsó gondolatok azért lehetnek hangsúlyosak, mivel a filmben látható öngyilkosság felkavaróan hathat a csoport számára. Ha van rá mód, beszélgethetünk arról is, hogy miről lehet felismerni, ha valaki az illúziók miatt bajba került.